

Visst är detta färsk utter-spillning. Mia Bister är säker på sin sak.

Den gamla stenbron över Lillån vid Kvarnfäl-lan visade sig vara en lyckträff för Roine Karlsson och Mia Bister.

Foto: MIA KARLSVÄRD

I den här högen av färsk spillning går det att se att uttern mumsat i sig kräftor.

Fakta utter (lutra lutra)

■ **Uttern** hör till mårdjuret. Upp till 135 cm lång svansen inräknad. Vikt 8–10 kg. Glänsande, mörkbrun päls. Cylindrisk kroppsform, korta ben med simhud mellan tårna samt små öron som är slutbara genom ett hudveck. Äter mest fisk, grodor och kräftdjur.

Arten hör hemma i Europa, Asien och nordvästra Afrika. Håller till vid havskuster och i sötvatten och bor oftast i hålor vid strandkanten. Den kan också gräva sitt grot i sandig och grusig mark. Djuret fanns förr i hela Sverige utom på Gotland. I Svealand och Götaland återstår nu endast enstaka individer efter en drastisk nedgång från 1950. Anledningen till nedgången är biologerna säkra på: miljögiften PCB. Men nu finns det tecken på att utterstammen ökat. Detta grundas på att antalet inlämnade döda djur till Naturhistoriska museet har ökat. (Uttern hör till staten och döda djur ska lämnas till polisen.) Roine Karlsson uppger att utterpopulationen i Sverige uppgår till cirka 1 000.

Inventeringen i Östergötland kostar 100 000 kr. Förutom länsstyrelsen och Världsnaturfonden bidrar Mål 5 B-kommunerna (Kinda, Ydre, Boxholm, Odeshög och Åtvidaberg) med pengar till utterjakten. De större vattendragen i länet ska kartläggas men pengarna räcker inte till en inventering av östgötakusten.

På utterspaning med näsan som bästa redskap

BOXHOLM
Roine Karlsson och Mia Bister letar efter utter i Svartån och Lillån. Med näsan som främsta verktyg.

Vi träffas vid Ekebys rosafärgade kyrka. Roine och Mia åker i var sin kombi med utrustning för friluftsliv och övernattnings.

Tidigare har de inventerat vattendragen i Kinda och Ydre kommuner. Nu är turen kommen till Svartån med biflöden i Box-

holms och Mjölby kommuner.

Roine dämpar förväntningarna för Correns utsända.

– Vänta er inte att få se utter, det är ett mycket skyggt nattdjur, säger Roine som i vardagslag är fotograf på Norrtälje Tidning.

Flera ställen

På en östgötakarta visar de var de hittat spillning i södra Östergötland. I Sommen, på Torpön, i Horn och i Bulsjöån vid Österbymo samt i Tåkern (söder om fågeltornet i Svanshals). En äldre man i Horn har dessutom uppgett att han sett

en utter ta sig förbi en dammlucka.

Roines och Mias metod är att söka efter spillning vid broar, öar och åmynningar där djuret markerar revir. Och det är här näsan kommer in som verktyg.

– Vi luktar oss fram till rätt spillning. Utterns spillning har en speciell sötsur doft ungefär som gammalt räkskal, berättar Mia, som är biolog till professionen.

Ingen risk att spillningen förväxlas med minkens?

– O nej, svarar Mia med eftertryck. Minkspillning stinker.

Vår första anhalt blir bron över

Svartån vid Götevi såg. Mia och Roine delar upp sig och söker vid båda brofästena. Mia hittar först och visar upp torr spillning som för en oinvid lika gärna kan tas för gammalt fågelträck.

Men de erfarna utterspanarna är säkra.

Nästa mål blir en gammal välvad stenbro över Lillån vid Kvarnfäl-lan. Halvt dold i grönskan ligger den gamla bron. Det är i den här steniga vattenmiljön uttern trivs bäst, förklarar Roine.

Och mycket riktigt hittar de också färsk spillning vars innehåll un-

dersöks mycket noggrant.

– Här syns tydligt osmälta skal av kräftdjur, säger Mia.

Ingemar Stark bor i en nybyggd villa vid Kvarnfäl-lan. Han har inte en aning om att han har det stora rovdjuret alldeles inpå knuten.

– Men härnågon såg vi fyra minkar vid ån.

Det är helt riktigt, konstaterar Mia och Roine. Där det finns mink finns också utter. De konkurrerar om samma föda: fisk, groddjur och kräftor.

Utterspaning är ett tålamsod-prövande jobb. Roine uppger att de

hittar spillning vid ungefär tio procent av de undersökta lokalerna.

– I tisdags kollade jag 16 broar utan resultat. Då känns det tungt.

Fotad i Norrtälje

Största chansen att få se uttern är på vintern. Då söker den upp grunt och öppet vatten med fisk och då kan den komma nära bebyggelse. För några år sedan lyckades Roine fotografera en utter på isen inne i Norrtälje. Djuret lät sig inte störas av ett bullrigt diskotek några meter bakom ryggen.

Vilka slutsatser drar då Roine

och Mia av den hittills genomförda utterinventeringen i Östergötland?

– Det är mer utter i vattendragen på slätten än i skogstrakter. Orsaken är att de förra har näringsrika-re vatten och mer skräpfisk.

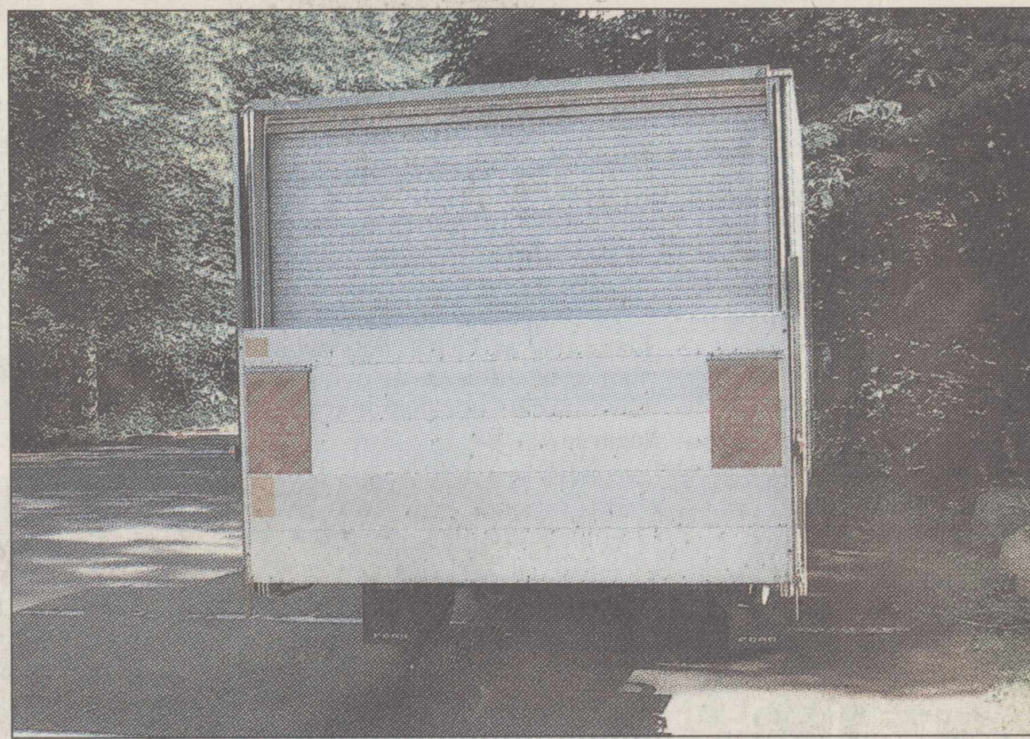
Under sina långa bilresor har uppläningen Roine reviderat sin uppfattning om Östergötland.

– Den del av länet som ses från E 4 är ett platt och intetsägende landskap. Men sjö- och skogsmarkerna i södra delen av länet är fantastiska.

ANDERS JACOBSSON

Polisen utesluter inte att denna lätta lastbil kan ha samband med postrånet i Boxholm. Polisen vill ha kontakt med människor som iakttagit fordonet.

Lastbilen, med hydraulisk lastbrygga, stals i Stockholm något dygn före postrånet. Den påträffades i Mjölbytrakten dagen efter.

Postrånet i Boxholm fortfarande uppklarat

Röd lätt lastbil intresserar polisen

BOXHOLM
Kan en rödfärgad lätt lastbil ha haft något samband med postrånet i Boxholm?

Det undrar Motala-Mjölbypolisens som vill komma i kontakt med personer som gjort iakttagelser av detta fordon, en Ford Transit med hydraulisk lastbrygga.

Fordonet stals i Stockholm mellan 21 och 22 juni och påträffades i Mjölbytrakten på morgonen den 24. Postrånet i Boxholm ägde rum sent på onsdagskvällen 23 juni.

Det som kittlar utredarnas nyfikenhet på lastbilen är att en Ford Scorpio, som rånarna använde som flyktbil från rånplatsen och som de sedan satte eld på, också var stulen i Stockholm.

Inga öppningar

Kriminalinspektör Sven-Olof Carlbom vid Motalapolisen leder spaningsarbetet efter postrånet.

Han kan tyvärr inte berätta om några heta tips eller öpp-

ningar i spaningsarbetet, även om man fått en lite klarare bild av hur det gått till på själva rånplatsen.

I går skedde för övrigt en rekonstruktion på rånplatsen vid Bilistenmacken (södra infarten till Boxholm) under medverkan av de båda chaufförer som utsattes för rånet.

Trots att de utsattes för vapenhot, och tvingades ner på marken, hade de sinnesnärvaro nog att ta registreringsnumret på forden.

Hade ni kunnat identifiera den totalt utbrunna forden utan vetskap om registreringsnumret?

– Ja, det hade vi gjort ändå genom chassinumret, säger Sven-Olof Carlbom.

Chaufförerna är tagna

De båda chaufförerna kom farande från Nässjös respektive Norrköpings postterminal. I Boxholm sammanstrålade de för att byta postlastbilar med varandra.

Det var då rånarna slog till och kapade den ena postlastbilen som snart påträffades övergiven utanför Boxholm.

Hur mår chaufförerna i dag?

– Båda är märkbart tagna av händelsen och går regelbundet i samtal hos krisutbildad personal, både gemensamt och var för sig, berättar Stig Enbom på säkerhetsavdelningen vid Postens huvudkontor i Stockholm.

Är de i tjänst?

– Ja, och de har inte varit sjuk-skrivna över huvud taget. De har hela tiden funnits på sina respektive arbetsplatser i kretsen av arbetskamraterna och de har också kört egna transporter. Alltsammans har styrts väldigt mycket av hur de själva velat ha det och vilka bedömningar de själva gjort.

De båda chaufförerna körde post mellan Norrköping och Nässjö någon dag i veckan. Det ingick i deras ordinarie arbetsuppgifter.

Efter rånet har de inte kört den aktuella sträckan.

Polisen har ingen förklaring till varför postlastbilen kapades när den bara innehöll vanlig post och ingen värdepost.

KARL-JOHAN NORÉN

BOXHOLM: Föräldrar protesterar

Fackeltåg mot besparingarna

BOXHOLM

Nu mobiliserar Boxholms skolors föräldraförening alla föräldrar för att säga ifrån om neddragningarna i skolan.

Det ska de göra i ett fackeltåg.

I veckan kommer omkring 700 föräldrar som har barn i skola eller på dagis att få en inbjudan att delta i manifestationen nästa måndag.

Fackeltåget ska gå från torget till Folkets hus, där kommunfullmäktige samma kväll beslutar om budgeten för år 2000.

Oroliga föräldrar

– Många föräldrar har varit i kontakt med oss och är oroade över vad som sker inom skola och barnomsorg, förklarar Gen Larsson, sekreterare i föräldraföreningen.

– Därför har vi tagit beslutet att genomföra manifestationen som mynnar ut i ett manifest som skall överlämnas till politikererna.

Anledning till oro

Gen Larsson menar att Boxholm som är en liten kommun borde kunna ha en bra skola. Men så är det inte menar hon och det beror på en rad faktorer.

– När lärare i Boxholm säger till föräldrar att de har all anledning att vara oroliga för sina barn, har det gått långt, säger hon.

Föräldraföreningens ordförande, Mats Frejd, kan peka på en rad omständigheter som gjort att föräldrar i Boxholm är oroade över barnens utbildning.

Lärare slutar

– Det är inte länge sedan sju lärare slutade i Boxholm. Jag vet att fler funderar över att flytta. Lärarna anser att de inte räcker till när resurserna bantas.

Mats Frejd nämner annat som gör att föräldrar inte tycker det är så kul att ha barn i skola i Boxholm:

– Man befärar att 14 procent av eleverna som går ut nian inte får godkänt betyg. Vidareutbildningen för lärare i Boxholm är låg, jämfört med andra kommuner.

Slagits i spillror

Och det finns mer som föräldrar och föräldraföreningen är oroade över. Man hävdar att de så kallade resurstimmarna för lärare minskat drastiskt. Den nya skolledningen som infördes har slagits i spillror när skolchefen slutar vid nyår.

– Jag är medveten om att det inte finns pengar till allt. Men nu är det dags att Boxholms kommun prioriterar skolan. Annars är risken att vi inte få hit lärare och att barnfamiljer väljer att flytta från samhället, säger Mats Frejd.

ROLF B NILSSON

Foto: ROLF B NILSSON

Nu uppmanar Boxholms skolors föräldraförening till en manifestation för en bättre skola. Gen Larsson, sekreterare i föräldraföreningen, berättar om den oro som många föräldrar ger uttryck för.

Bussning till Malexanders skola?

Obefintligt intresse bland föräldrar

BOXHOLM
Boxholmsföräldrarnas intresse för att låta barnen bli skjutsade till Malexanders skola är obefintligt.

Det framgår av en enkät som gjorts bland föräldrar till barn i årskurs 1-4 på Stenbockskolan.

Bakgrunden är ett förslag från kommunfullmäktiges centergrupp om att erbjuda Boxholmsbarn möjlighet att gå i Malexander för att den vägen öka skolans elevunderlag.

Till Malexander är det 2,5 mil från Boxholm och vägen är bitvis extremt kurvig och slingrig.

Boxholmsföräldrarna är inte tilltalade av att frivilligt sätta sina

barn på bussar i denna trafikmiljö.

1,3 procent

En liten skola och lugnare skolmiljö väger inte upp nackdelen med skolvägen. På annat vis går det knappast att tolka enkätfallet.

84,7 procent av barnens föräldrar har svarat på enkäten. 1,3 pro-

cent har sagt sig vara intresserade av få sina barn skjutsade till Malexander.

Inte förvånad

Siffran 1,3 procent står för föräldrar till tre av barnen.

Ett av föräldraparen gör ett förbehåll, att de inte nu skulle vilja byta skolmiljö, det skulle i så fall varit vid grundskolestarten.

Förvaltningschef Mia Thorén tycker det är bra att saken undersökts, men är inte förvånad över resultatet.

Det redovisades för barn- och utbildningsnämnden vid gårdagens sammanträde.

KARL-JOHAN NORÉN

BLÅVIK: Vägverket hade fel

Tre olyckor på bara tio dagar

BLÅVIK
Marcus Claesson var inte den ende mc-förare som körde omkull i lösgruset på Blåviksvägen.

På mindre än tio dagar kraschade minst tre mc-förare omkull i en och samma kurva.

En av dem var Alexander Tengvall, Boxholm. Han höjde på ögonbrynen på fredagsmorgonen när han fick läsa i Corren att Vägverket inte haft kännedom om några problem i form av grus på körbanan.

– Samma dag eller möjligtvis dagen efter min omkullkörning, 2 september, fick Vägverket i Ki-

sa en påringning om att olyckan skett och att det låg grus genom hela kurvan. Det fäste ingenting. Motorcykeln bara gled.

Alexander kvaddade

Alexander, som kom undan olyckan med en lårkaka, kvaddade sin motorcykel.

Han instämmer i Marcus Claessons beskrivning, i Corren igår, att det var jättelömskt på vägen efter lagningsarbetena.

Man såg inte skillnad på gruset och hårdbeläggningen, och det fanns ingen varningsskylt.

För en vecka sedan begärde Alexander 5 000 kronor i ersättning av Vägverket och skickade med ett fotografi över hur det såg ut på köbanan olycksdagen.

Han har inte hört någonting

om hur Vägverket ställer sig till hans krav.

– Jag känner inte till detta ersättningsanspråk, men det bör rimligtvis så småningom hamna hos mig, säger Johan Barkelius, jurist på Vägverkets huvudkontor i Borlänge.

– Däremot har jag i dag fått ett telefonsamtal från en annan mc-förare som också kört omkull i vad som tycks vara samma kurva som Marcus Claesson.

Polisanmälan

Han hade läst artikeln och ville veta vart han skulle skicka en skadeståndsanmälan. Han hade tidigare gjort en polisanmälan och trodde att det automatiskt skulle resultera i en skadeståndsanmälan.

Samtliga de tre kända omkullkörningarna skedde i början på september. Det förekommer rykten om att det varit ytterligare minst en.

Hur kunde du i ditt avlagsbesked till Marcus Claesson påstå att det inte har varit några andra problem i kurvan?

– Det är den uppgift jag fått från Vägverket lokalt, svarar Johan Barkelius.

Är du beredd att ompröva beslutet att han inte ska få någon ersättning?

– Kommer det fram nya omständigheter måste en omprövning ske. Om det sedan också resulterar i en annan inställning till ersättningskravet är det för tidigt att svara ja eller nej på.

KARL-JOHAN NORÉN

Marcus körde omkull i lösgrus:

Vägverket borde ersätta mig

BLÅVIK
Var det Vägverkets fel att Marcus körde omkull på sin motorcykel på Blåviksvägen?

Sjålförklarar han det. Vägverket har avsläat hans ersättningskrav.

Olyckan inträffade den 11 september. Marcus Claesson från Mjölby förlorade styret på den hårdbelagda vägen. Strax före avfärdsvägen till Ekåbo är det en skarp högerkurva.

I kurvan körde Marcus omkull på sin 750-cc-motorcykel, en Yamaha.

– En väldigt onödigt olycka. Jag hade en choklad i mun för det jag väntade att Blåviksvägen var dålig och var därför extra försiktig.

Frånfallet spink ner
 Fattig. Marcus berättade omkullkörningen på att han i kurvan körde in i ett mjukt och tjockt lager med grus.

– Frånfallet spink ner i lagnings- och färdig betong på frånfallet. Det fanns inga varningsskyltar uppsatta och jag vet inte att vägen var lagad på detta sätt. Det märkliga var att det syns inget av det grus som lagts på och inte heller några varningar.

medan från väggertorfs sida efter från någon entreprenör som Vägverket anlitat.

– Det är väldigt att göra enligt skadeståndslagen.

Johan Barkelius utredning i det specifika fallet har lett honom till slutsatsen att även om det fanns ett grus över på vägen, så kan det inte

traffikavstängd inte på annat sätt få kännedom om problem i form av grus på körbanan, heter det i svarskriteriet till Marcus Claesson.

Staten nästa
 Marcus är utsländad över innehållet i svarsbrevet. Han fick 50 kg grus installerat på köbanan och han har hört om ett par mc-olyckor till på samma väg sträcka vid den aktuella tiden som han gärna vill få fram uppgifter om.

– Jag tror till och med att de andra som har kört omkull har fått ersättning och det har jag sagt till Johan Barkelius på telefon i dag. Han lovar inte på årendet en gång till.

Vägverket bolet kan inte överklaga till högre instans. Marcus måste stämma staten om han vill på vägen.

KARL-JOHAN NORÉN

"Jag körde absolut inte för fort"

te ha funnits i sidan mängd att det förorsakat olyckan.

Han säger att vägbanan lades den i mitten av augusti och 25 augusti spades den, varvid överbelagd grus togs om hand. Lagningsinspekterades särskilt 6 september, varvid inga betydande grusrester noterades.

Vägen inspekterades antars var 14 dagar och då har heller inget omvärningsinsat noterats.

– Vägverket har mellan dessa insatser gjort en inspektion och

Från: KARL-JOHAN NORÉN

– Jag tror det var här jag gick omkull, säger Marcus Claesson som vill att Vägverket ersätter honom. För

Corren i går. Nu visar det sig att Marcus Claesson inte var ensam om att "bita i gruset" på Blåviksvägen.